

Stortingets næringskomité

Vår dato	16.04.2025
Deres dato:	[Dato]
Vår referanse	TK/KCL
Deres referanse	[Ref. nr.]

Innspill til Stortingets høring om ny minerallov

Fornybar Norge er en nasjonal arbeidsgiver- og interesseorganisasjon som representerer over 400 selskap fra hele verdikjeden i fornybarnæringen.

Det er behov for mer produksjon av fornybar energi dersom vi skal nå vedtatte klima-, industri- og energimål. Tiden det tar å få tillatelse til tiltak for økt fornybar produksjon anses av Fornybar Norge som en av de viktigste flaskehalsene. Det er i både næringens og myndighetenes interesse at vi får mer effektive prosesser for utbygging og drift av fornybar energi. Arbeidet med ny minerallov er en god mulighet for Stortinget til å bidra til dette.

Norge har tidligere blitt ansett som et foregangsland innen fornybar energi i Europa, der vi blant annet har hatt en effektiv og samordnet konsesjons- og tillatelsesprosess gjennom NVE som konsesjonsmyndighet. Dette jobber EU for å innføre, blant annet gjennom Fornybardirektivene. Dessverre ser vi en økende tendens til dobbelt saksbehandling som øker samfunnets totale ressursbruk og risikerer å forsinke fremdriften i utbygging av fornybar produksjon. NVE, DMF og NFD har selv erkjent at det er stor grad av overlapp mellom DMFs krav til konsesjon og tiltak som har fått konsesjon etter vassdragslovgivningen og behandles i NVEs detaljplanprosess.

Vannkraftbransjen er ryggraden i den norske energiforsyningen, og ivaretar viktige samfunnsinteresser som forsyningssikkerhet, flomhåndtering og forvaltning av kritisk infrastruktur. Reguleringsanlegg for vannkraftproduksjon er derfor underlagt strenge regler til damsikkerhet. Rehabiliteringsprosjekter gjennomføres som følge av myndighetspålagte krav, og masseuttak er nødvendig for å imøtekomme dette. Ifølge NVE pågår det årlig nybygging og rehabilitering av om lag 100 dammer og vannveier. Norge har halvparten av Europas magasinkapasitet. Det meste er bygget fra midten av forrige århundre og har behov for vedlikehold. Fornybar Norge anslår at vannkraftsselskapene årlig gjennomfører rehabiliteringer i milliardklassen, noe som gir et viktig bilde av saksomfanget.

I mange tilfeller ligger reguleringsanlegg høyt til fjells, og langt fra annen infrastruktur. Av praktiske, økonomiske og utslippsmessige hensyn er det ønskelig å finne masser så nærme prosjektlokaliteten som mulig. Massene som benyttes i dammer er gjerne av så store dimensjoner at de ikke kan fraktes over lengre avstander. Massene er i stor grad heller ikke tilgjengelig for kjøp i markedet. Uttak av masser fra nærliggende områder er derfor typisk ikke kommersielt begrunnet, men helt nødvendig for prosjektgjennomføringen. Værforholdene i Norge begrenser i praksis arbeidet med damrehabilitering til sommerhalvåret. Reguleringsanleggene ligger i fjellområder der anleggssesongen er kort, og det er lite

fleksibilitet i anleggsgjennomføringen. Konsekvensene av forsinkelser i myndighetenes saksbehandling ved at to ulike sektormyndigheter behandler samme forhold får stor innvirkning, da man potensielt mister årets sesong for å gjennomføre tiltaket og det utsette et helt år. Slike forsinkelser er uheldig både for utbygging av fornybar energi og beredskapshensyn. Dette bør vektas i forvaltningen av tillatelser.

Ett av formålene med ny minerallov skal være å forenkle lovreguleringen og gjøre de ulike godkjenningsordningene mer strømlinjeformet. Forholdet til energi- og vassdragslovgivningen er ikke omtalt i utredningen og dette må anses som en svakhet. Vi viser til NVEs høringsinnspill der de slår fast at "*slik NVE forstår lovens formål, faller uttak som etableres for bygging og vedlikehold av energi- og vannkraftanlegg utenfor formålet med loven og definisjonen av drift, slik det formuleres i nytt lovforslag*". Videre at "*NVE mener at en behandling etter begge regelverkene innebærer en dobbeltregulering fra to ulike myndigheter, da bestemmelsene skal ivareta de samme formålene*". DMFs praksis med å kreve konsesjon etter mineralloven ble etablert så sent som i 2018. Mineralloven hadde da virket i mange år, og unntakspraksisen var innarbeidet. Fornybar Norge er ikke kjent med forhold før 2018 som skulle tilsi at NVEs behandling ikke dekker de hensyn som er listet opp i mineralloven § 2 for vannkraftanlegg. NVE har erfaring med å samordne behandling etter ulikt lovverk og DMF er høringsparter med adgang til å komme med uttalelser før søknader blir avgjort.

Regjeringens forslag til ny minerallov legger opp til at lovens virkeområde fortsatt skal omfatte masseuttak til vassdrags- og energitiltak selv om tiltaket er behandlet av NVE. Dersom Stortinget ikke sørger for at unntaksbestemmelsen omfatter fornybar energiprojekter som damrehabilitering, mener Fornybar Norge det er behov for en tydeligere arbeidsdeling mellom ulike forvaltningsorganer, slik at man unngår dobbeltbehandling og sikrer hurtig saksbehandling. I proposisjonen skriver departementet at det bør vurderes hvordan konsesjonsprosessene kan effektiviseres for energi- og vassdragstiltak på en måte som innebærer at det ikke er behov for en etterfølgende konsesjonsbehandling etter mineralloven. Departementet foreslår at dette gjøres i forskriftsarbeid til lovforslagets regler om samordning i § 1-8, eller at det gis et unntak fra konsesjonsplikt etter mineralloven for disse uttakene i forskrift etter lovforslaget § 6-11 første ledd bokstav b. Fornybar Norge er positiv til forslaget om et unntak nedfelt i forskrift og understreker at dette er foretrukket fremfor en samordningsbestemmelse.

Dersom energi- og vassdragstiltak ikke gis unntak i lov eller forskrift anbefaler Fornybar Norge at det legges opp til en samordnet prosess der det er tilstrekkelig med én søknad. Vedtakene må følge en felles fremdrift og koordineres i tid. Dersom det skal oppnås effektivisering er det en forutsetning at DMF sin saksbehandling spisses og ikke vurderer forhold som allerede ivaretas av NVEs detaljplanprosess.

På bakgrunn av overnevnte ber Fornybar Norge Stortinget sørge for følgende:

- Stortinget må gjøre en ny vurdering av hva som er en hensiktsmessig avgrensning av lovens saklige virkeområde (§ 1-2). Det må presiseres i loven at masseuttak til energiprojekter med tillatelse etter energi- og vassdragslovgivning faller utenfor lovens virkeområde slik praksis var frem til 2018 og slik NVE anbefaler i sitt høringsinnspill.
 - o Fornybar Norge foreslår at følgende presisering inntas i bestemmelsen:

Fornybar
Norge

«For uttak av mineraler som hovedsakelig skjer som ledd i tilrettelegging for annen bruk av grunnen, eller som ledd i tiltak som har tillatelse etter energiloven, vannressursloven eller vassdragsreguleringsloven, gjelder de bestemmelsene i loven der dette fremgår uttrykkelig.»

(Endringer understreket her).

- Dersom masseuttak til energiltak likevel ikke inkluderes i lovens unntaksbestemmelse, ber Fornybar Norge Stortinget sørge for at departementet gir et unntak fra konsesjonsplikt etter mineralloven for disse uttakene i forskrift.
- Fornybar Norge fraråder at masseuttak til energiltak må behandles etter mineralloven, men dersom Stortinget finner dette nødvendig må konsesjonsprosessen i større grad samordnes med NVEs saksbehandling. Fornybar Norge støtter forslaget om en ny samordningsbestemmelse i loven, herunder adgangen til å gi forskrift om gjennomføringen av samordningen. Vi mener forskriften bør regulere ansvarsdelingen mellom NVE og DMF for å unngå overlapp med NVEs detaljplanprosess og dobbel saksbehandling. Vi ber Stortinget legge føringer som sikrer at vannkraftbransjen i så fall involveres i den videre utformingen av forskriften

Vennlig hilsen
Fornybar Norge

Katrin C. Lervik

Tuva Kvåle

Bransjedirektør vannkraft

Næringspolitisk rådgiver